

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De formatie

Voerman, J.

Citation

Voerman, J. (1989). De formatie. *Bestuurskundige Berichten*, 4(5), 12. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233275>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233275>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

DE FORMATIE

De formatie is voorbij, het regeren kan beginnen. Redacteur Joost Voerman stipt nog enkele opvallende puntjes uit de formatie aan.

JOOST VOERMAN

Nadat het CDA afstand had genomen van ex-coalitiepartner de VVD en D66 "werkendeweg" weggevoerd was, kwam de (in)formatie in een stroomversnelling.

Voor de behoedzame en zakelijke wijze waarop de PvdA te werk ging was opvallend. Zeker in vergelijking met de opstelling van de partij in het verleden.

Tijdens de onderhandelingen voor het kabinet Den Uyl I hanteerde PvdA-onderhandelaar Jaap Burger een even handzame als eenvoudige formule: De PvdA moet alleen gaan regeren als er wat te regeren valt. In Trouw van 7 oktober jl. betitelt politiek commentator Willem Breedveld deze formule als niet al te snugger. "...waar zij een al te zware wissel trok op de veronderstelling dat een formatie een spel is van alles of niets. In een meerpartijen-democratie als de onze is zo'n veronderstelling gewaagd. Bovendien zou een argeloze toeschouwer Burgers adagium als laf kunnen uitleggen. De PvdA is kennelijk een partij die in barre tijden anderen de kastanjes uit het vuur laat halen."

In 1982 trok de PvdA in de verkiezingscampagne ten strijde met on-onderhandelbare strijdpunten, zoals kernwapens en kernenergie.

Anno 1989 zijn de on-onderhandelbare strijdpunten verdwenen en lijkt de Burgeriaanse flinkheid overboord gezet. Voor de behoedzame en no-nonsense houding van de PvdA zijn natuurlijk enkele verklaringen te vinden.

Ten eerste is het voor de PvdA van levensbelang om weer enkele ministers op het pluche plaats te laten nemen om zo het "andere beleid" uit te voeren. Had men de harde Burgeriaanse stijl voortgezet dan was de mogelijkheid niet denkbeeldig geweest dat de partij was verworpen tot een partij (zoals de communistische partij in Italië), die wel groot is maar nooit regeringsverantwoordelijkheid draagt.

Een andere reden wordt aangegeven in een artikel in het NRC van 14 oktober jl. In dat artikel stelt men dat het de partijen in de formatie vooral gaat om de ministersposten. "Want een ministerspost is de sleutel tot het politiek-bureaucratisch complex. Als een politieke partij daar buiten staat, sterft zij langzaam. De PvdA heeft daarom geen keus: ze moet wel gaan regeren. Haar clientèle zou anders weglopen. Er wordt over gezwegen, maar dit is de agenda van de toekomst."

Een ander opvallend punt is de moeite die het CDA had met de personele bezetting van de ministersposten.

Belangrijkste oorzaak is het "bloedgroepenprobleem". In tijden van kandidaatstelling en formatie breken steevast twisten uit tussen voormalige leden van KVP, ARP en CHU over de vraag of de verdeling wel evenredig is.

Velen dachten dat na 10 jaar CDA het bloedgroepen-gedoe wel voorbij zou zijn. In de fractie ligt het echter anders, met name bij de CHU-ers. De CHU was van de drie bloedgroepen de kleinste en slechtst georganiseerde partij. Het veroorzaakte een lichtelijk paranoïde houding jegens de twee grote stromingen.

Als aan het eind van de formatie blijkt dat het lijstje van potentiële ministerskandidaten enkel bestaat uit katholieken (KVP) en Gereformeerden (ARP), slaan de CHU-afgevaardigden alarm.

Lubbers, die weinig op heeft met de bloedgroependiscussie, zorgt voor de oplossing. Na 25 jaar haalt hij CHU-er Andriessen weer terug naar Economische Zaken.

Een oplossing voor de steeds weer opblaziende bloedgroependiscussie is er echter niet gevonden. De kans is zelfs groot dat die nooit gevonden zal worden, want met het uitsterven van KVP-ers, ARP-ers en CHU-ers zijn er altijd nog katholieken, gereformeerden en hervormden.

De vraag dringt zich op of er dan ook plaats is voor niet-kerkelijken, want uit onderzoek blijkt dat 12% van de CDA-aanhang niet-kerkelijk is (bron: De Volkskrant van 7 september 1989). En dat is volgens mij op z'n minst één ministerszetel waard. De toekomst zal het leren...

BUITENLANDSE HANDEL

Wat hebben Libregts, Bukman, Menzo en Lubbers met elkaar te maken?

JOB DE KRUIFF

- Het spijt me dat ik het moet zeggen, hoor.
- Wat?
- Ze eisen het gewoon van me.
- Wie?
- De pers enzo, de druk wordt steeds groter.
- Hoezo, wat is er Thijs?
- Je speelt morgen linkerspits.
- Hé?
- Stanley moet een kans hebben.
- Menzo? Die laat elke bal vallen, joh.
- Weet ik, maar er heeft nog nooit een neger in het doel gestaan, hè.
- Nou en?
- Nou we spelen de eerste vier jaar toch zonder publiek. Hoe is het er trouwens mee?
- Prima, alleen nog hoofdpijn soms, maar die wond geneest wel.
- Mooi zo, nou tot morgen dan hè Breuk?
- Wie weet.
- Hé, weet je wat? Je kan je in het buitenland gewoon keeper blijven noemen hoor.
- Wat heb ik daar nou aan als ik de bal niet met m'n handen mag pakken!
- Handel, jongen. Denk eens aan dat boek van je. Die Grieken bijvoorbeeld die trappen overal in. Tot morgen. En denk eraan hè, dat oranje shirt, niet die grijze.

Zo ongeveer moet het met Bukman ook gegaan zijn. "Hij mag zich in het buitenland minister blijven noemen", was steevast de toevoeging bij het bericht dat hij staatssecretaris van Buitenlandse Handel werd.

Het idiote van al het geschuif van de formatie in één zin. Hij mag zich in het buitenland minister blijven noemen. Mooier kun je het niet zeggen.

Toch blijkt deze mededeling een aantal opmerkelijke consequenties te hebben. Bijvoorbeeld: ik mag mij in het buitenland dus géén minister noemen. Nooit zo beseft, eigenlijk. Nooit die neiging gehad ook, trouwens. Andere conclusie: Blijkbaar moet het in het buitenland van enig voordeel zijn als je minister heet. Misschien toch maar 'ns proberen.

Maar het meest tragische van de hele zin is toch wel dat De Vries en Lubbers (en die kunnen het weten) er klaarblijkelijk niet eens vanuit gaan dat "het buitenland" ook maar enigszins zou bijhouden wie er in Nederland werkelijk minister zijn, laat staan wie dat vanwege hun geslacht net niet (met dank aan Akkermans) geworden zijn.

Ik zie het helemaal voor me. De Vries tegen Lubbers: "vertel jij het hem?" "Nec, doe jij maar." Uiteindelijk gaat De Vries met het angstzweet

op z'n neus naar Bukman toe. "Ja, eh, je weet het misschien al hè? We moeten ook een vrouw in de ploeg hebben, en ehh, de naam zegt het al, hè, Buk-man." (De Vries-humor). "Maar we hebben een mooie troostprijs voor je, je mag je in het buitenland minister blijven noemen. Hoe één zin tragisch, absurd, duidelijk en keihard tegelijk kan zijn.

En wat zullen de gevolgen zijn? Bukman op de Belgische ambassade in Den Haag. "Goedemorgen." "Hé, Pieter, treed binnen, jongen. Hoe gaat het met meneer minister, hahaha."

Bukman vlucht naar het buitenland, op zoek naar zijn oude status. "Hallo, Bukman is de naam, Nederlandse minister van Buitenlandse Handel." "Sorry? Buitenlandse Handel zei je, hebben jullie daar een minister? Echt waar? Wij alleen een ambtenaartje. Die reist wel de halve wereld rond, hoor, maar hij heeft in feite niks te vertellen. Alleen hij mag zich in het buitenland minister noemen. Je kent 'm misschien wel, Sjevardnadze heet 'ie, en hij doet het goed hoor, in het buitenland. Dat is pas buitenlandse handel, jongen. Hahaha."

Jazzcafé *the Duke*
Oude Singel 2
Leiden 071 - 121972

Elke dag live jazz

Impresariaal - Bemiddeling voor orkesten.

APARTE RUIMTE VOOR BORRELS